

Datganiad Agoriadol Ymchwiliad Covid-19 y DU

Gorffennaf 2022

Contents

Datganiad Agoriadol Ymchwiliad Covid-19 y DU

Datganiad Agoriadol Ymchwiliad Covid-19 y DU	3
--	---

Modiwl 1

Amlinelliad Dros Dro o'r Cwmpas	11
---------------------------------	----

Protocol Cyfranogwyr Craidd

Beth yw Cyfranogwr Craidd?	13
Ceisiadau am statws Cyfranogwr Craidd	14
Amserlen ar gyfer ceisiadau	15
Cynnwys ceisiadau	16
Cynrychiolaeth gyfreithiol	17
Cyllid	18

Protocol costau

Cynrychiolaeth Gyfreithiol ar Draul Cyhoeddus	20
Egwyddorion Cyffredinol ynghylch ceisiadau am ddyfarniadau	21
Y cwmpas ar gyfer cynrychiolaeth gyfreithiol yn yr Ymchwiliad ar dâl cyhoeddus	23
Ceisiadau am ddyfarniadau a'r gweithdrefnau ar gyfer cytuno ar lefel y cyllid	24
Penderfyniadau ar geisiadau gan y Cadeirydd	26
Gweithdrefnau Bilio	28
Gweithdrefn ar gyfer asesu symiau sy'n daladwy o dan ddyfarniad	29
Adolygu asesiad o swm sy'n daladwy o dan ddyfarniad	30
Gwneud dyfarniad	31

Datganiad Agoriadol Ymchwiliad Covid-19 y DU

Cefais fy mhenodi'n Gadeirydd Ymchwiliad Cyhoeddus Covid-19 y DU ym mis Rhagfyr 2021. Gosododd Prif Weinidog y DU y cylch gorchwyl ar 28 Mehefin 2022 ar ôl ymgynghori â'r cyhoedd a llywodraethau Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Rwy'n gwneud y datganiad hwn heddiw i agor yr Ymchwiliad ac i nodi fy null ar gyfer ei redeg.

Effeithiodd pandemig Covid 19 ar bob un ohonom. Rhai yn llawer mwy nac eraill. Collodd pobl anwyliaid ac ni allent alaru'n iawn. Collodd plant a phobl ifanc gyfleoedd addysgol. Methodd busnesau. Dioddefodd iechyd corfforol a meddyliol. Roedd pobl yn teimlo'n ynysig. Er bod bywyd yn dechrau dychwelyd i normal o'r diwedd, mae'r pandemig yn dal gyda ni ac mae llawer sy'n dal i ddioddef. Mae eisiau gwybod ar y rhai sydd wedi dioddef fwyaf a ellid bod wedi gwneud unrhyw beth i atal neu leihau eu dioddefaint a dyna pam mae'r Ymchwiliad hwn wedi'i sefydlu.

Pan oeddwn yn Farnwr, roeddwn yn ymdrin â ffeithiau a thystiolaeth. Felly, gadewch i mi ddechrau gyda ffeithiau'r pandemig sydd eisoes yn hysbys i ni.

Ar 31 Rhagfyr 2019, hysbyswyd Sefydliad Iechyd y Byd am glwstwr o achosion o niwmonia o achos anhysbys a ganfuwyd yn Ninas Wuhan, Talaith Hubei, Tsieina. Yn dilyn hynny, canfuwyd coronafeirws newydd o samplau cleifion. Lledodd yr heintio â'r coronafirws yn gyflym ac erbyn 11 Mawrth 2020, roedd Sefydliad Iechyd y Byd wedi nodweddu Covid-19 fel pandemig. Cafodd dau glaf cyntaf y DU ddiagnosis o'r coronafirws yng Nghaerefrog ar 30 Ionawr 2020. Yn Ewrop, gwelodd Mawrth 2020 gynnydd dramatig mewn salwch a marwolaeth o'r firws. Mewn gwledydd fel yr Eidal, cyflwynwyd mesurau llym yn cyfyngu ar symudiad pobl.

Ar 11 Mawrth 2020, mewn cysylltiad â chyllideb flynyddol y flwyddyn honno, cyhoeddodd Canghellor y Trysorlys ar y pryd becyn cymorth brys gwerth £12 biliwn i helpu'r DU i ymdopi ag effaith ddisgwyliedig y firws. Bum diwrnod yn ddiweddarach, anogodd y Prif Weinidog bawb yn y DU i weithio gartref, i atal cyswllt nad yw'n hanfodol ag eraill, osgoi tafarndai a bwytaï ac i roi amser i'r DU ymdopi â'r pandemig. Ar 17 Mawrth, cyhoeddodd y Canghellor £330 biliwn o fenthyciadau â chefnogaeth y llywodraeth ac £20 biliwn mewn toriadau treth a grantiau i gwmnïau oedd dan fygythiad o ddymchwel. Ar 18 Mawrth, cyhoeddodd y llywodraeth y byddai ysgolion yn cau o ddiwedd yr wythnos honno. Ar 20 Mawrth, cyhoeddodd y Canghellor y byddai'r llywodraeth yn talu hyd at 80% o gyflogau staff oedd mewn perygl o gael eu diswyddo.

Ar 23 Mawrth, cyhoeddodd y Prif Weinidog gyfyngiadau difrifol ar fywydau beunyddiol pawb yn y DU, yn yr hyn a elwir yn gyfnod clo cenedlaethol cyntaf. Dim ond i brynu bwyd, i wneud ymarfer corff, i roi sylw i angen meddygol neu i ddarparu gofal i unigolyn bregus, neu i fynd i'r gwaith os nad oedd yn bosibl gweithio gartref y caniateid i bobl adael cartref. Daeth caffael a chyrcu a chyflenwi offer diogelu personol (PPE) yn faterion o bryder cenedlaethol.

Yn ystod y misoedd a ddilynodd gwelwyd nifer sylweddol o farwolaethau (gydag ystadegau swyddogol yn nodi bod mwy na 180,000 o farwolaethau yn ymwneud â Covid-19 wedi'u cofrestru ers 9 Mawrth 2020¹), busnesau ac ysgolion ar gau, cyflwyno gweithio gartref ac addysg gartref i'r rhai a allai, y wlad yn benthyca symiau enfawr o arian i ddarparu cymorth, digwyddiadau wedi'u canslo neu eu gohirio a chyfyngiadau difrifol ar bresenoldeb mewn angladdau a gwasanaethau crefyddol. Roedd y cyfyngiadau a osodwyd ar bob agwedd ar fywyd y DU yn ddigynsail yn ystod amser heddwch.

Cafodd mesurau clo eu lleddfu a chafodd rhai cyfyngiadau eu hailosod trwy gydol y flwyddyn ac i'r nesaf gan gynnwys dau gyfnod clo arall ym mis Hydref 2020 a mis Ionawr 2021. Ym mis Rhagfyr 2020, rhoddwyd y brechlyn Covid-19 cyntaf a rhaglen frechu torfol dros fisoedd a blynyddoedd i ddilyn. Erbyn Gwanwyn 2022, dechreuodd cyfyngiadau ar fywyd cenedlaethol gael eu llacio ledled pedair gwlad y DU. Wrth gwrs rydym yn gobeithio, ond ni allwn fod yn sicr, bod effeithiau gwaethaf y pandemig Covid-19 y tu ôl i ni ac nad oes pandemig arall ar y gorwel.

Yn erbyn y cefndir hwn y crëwyd yr Ymchwiliad hwn.

Fy ngwaith i a thasg yr Ymchwiliad hwn yw ystyried ac adrodd ar y paratodau a'r ymateb i'r pandemig yng Nghymru, Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Mae'r Cylch Gorchwyl - a osododd y Prif Weinidog y mis diwethaf - yn rhoi amlinelliad bras o'r materion y bydd yr Ymchwiliad yn ymchwilio iddynt. Maent yn helaeth, fel y bo'n briodol i ymchwiliad i ddigwyddiad o'r maint hwn.

Mae hon felly yn dasg sylweddol, ac os caiff ei gwneud yn iawn, bydd yn cymryd amser ac yn gostus iawn. Nid fy mhenderfyniad i oedd sefydlu'r Ymchwiliad, ond fi sy'n gyfrifol am ei gynnal. Rwy'n benderfynol o redeg yr Ymchwiliad mor drylwyr ac mor effeithlon â phosibl, gan gofio cylch gorchwyl eang yr Ymchwiliad a'r angen i broses yr ymchwiliad fod yn drylwyr ac yn deg. Â chwmpas mor eang mae angen i mi fod yn ddidostur. Byddai'n amhosibl galw pob tyst yn ymwneud â phob digwyddiad, mater neu benderfyniad mawr, felly mae'n rhaid i'r Ymchwiliad ganolbwyntio ar y materion allweddol.

Un o ddibenion yr Ymchwiliad hwn yw darparu adroddiad naratif ffeithiol o'r hyn a ddigwyddodd ledled y DU. Un arall yw dysgu gwersi i lywio paratodau ar gyfer pandemigau yn y DU yn y dyfodol. Rwy'n benderfynol o gynnal a chwblhau gwaith yr Ymchwiliad hwn cyn gynted â phosibl fel bod gwersi'n cael eu dysgu cyn i bandemig arall daro.

Mae hwn yn ymchwiliad statudol, a sefydlwyd o dan Ddeddf Ymchwiliadau 2005. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid iddo ddigwydd yn gyhoeddus, yn amodol ar unrhyw gyfyngiadau a osodir i ddiogelu rhag y risg o niwed a niwed i fudd y cyhoedd. Byddaf yn cynnal yr Ymchwiliad yn ddiuedd ac yn agored yn unol â'm rhwymedigaeth statudol i wneud hynny. Byddaf yn sicrhau bod y rhai sy'n ymwneud fwyaf â'i waith a'r cyhoedd yn ehangach yn cael diweddariadau rheolaidd am ei gynnydd.

¹ <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/deaths/bulletins/deathsregisteredweeklyinenglandandwalesprovisional/weekending1july2022> - 13 Gorffennaf 2022

Mae gennyf y pŵer i gael tystiolaeth o bob rhan o bedair gwlad y DU ac i orfodi cynhyrchu dogfennau ac ymddangosiad tystion. Byddaf yn trin yr holl ddeiliaid tystiolaeth a thystion yn deg, fel y mae'n ofynnol i mi ei wneud, ond yn yr un modd ni fyddaf yn oedi cyn mynegi fy marn yn glir am unrhyw unigolyn neu sefydliad sy'n atal yr Ymchwiliad rhag cyflawni ei dasg.

Mae hefyd yn bwysig gwneud yn glir pa bwerau nad oes gennyf. Fy rôl i yw dod o hyd i'r ffeithiau, canfod beth aeth o'i le (a beth aeth yn dda), a gwneud argymhellion ar yr hyn y mae'n rhaid i'r DU ei ddysgu o'r pandemig. Nid oes gennyf y pŵer i erlyn nac i ddwyn achos yn erbyn unrhyw un, heb sôn am ddirwyo neu garcharu pobl o ganlyniad i'w gweithredoedd neu anweithredoedd mewn perthynas â'r pandemig.

Hoffwn yn awr droi at ffynonellau eraill o wybodaeth a fydd yn hanfodol i'r ymchwiliad hwn; gwrando ar bobl am eu profiadau, defnyddio ymchwil a siarad ag arbenigwyr i gasglu ystod mor eang â phosibl o safbwyntiau.

Mae'r Cylch Gorchwyl yn ei gwneud yn ofynnol i'r Ymchwiliad wrando ar ac ystyried yn ofalus profiadau teuluoedd mewn profedigaeth ac eraill sydd wedi dioddef caledi neu golled o ganlyniad i'r pandemig. Mae hon yn dasg sylweddol a phwysig. Bydd yr Ymchwiliad yn gwneud hyn mewn nifer o wahanol ffyrdd, gan gynnwys drwy 'ymarfer gwrando' a fydd yn dechrau yn ddiweddarach eleni.

Bydd yr ymarfer gwrando hwn o werth enfawr i'r Ymchwiliad drwy gasglu profiadau o'r pandemig o bob rhan o'r DU gyfan, gan gynnwys gan y rhai yr effeithir arnynt fwyaf a'r rhai nad yw eu lleisiau bob amser yn cael eu clywed. Bydd yn rhoi cyfle i bobl ddweud wrth yr Ymchwiliad am eu profiad heb y ffurfioldeb o roi tystiolaeth neu fynychu gwrandawriad cyhoeddus, fel bod pawb yn teimlo y gallant gyfrannu at yr Ymchwiliad, os dymunant, a chael eu clywed. Mae fy nhîm wedi dechrau gweithio ar sut y gallant wneud hyn mor hawdd â phosibl, er enghraifft ar-lein yn ogystal â thrwy sgysiau ledled y DU.

Bydd profiadau a rennir â'r Ymchwiliad yn cael eu dadansoddi a chynhyrchir adroddiadau yn amlygu'r themâu a ddaw i'r amlwg. Ni fydd unrhyw gyfyngiadau ar yr hyn y gall pobl ei ddweud wrth yr Ymchwiliad, er na ellir ymchwilio i'w cyfrifon unigol. Yn y modd hwn dylem ddysgu llawer mwy am effaith y pandemig ar bobl mewn profedigaeth, ar staff iechyd a gofal cymdeithasol a gofalwyr, ar fusnesau, gweithwyr, gyrfaoedd, a bywoliaethau, ar y system cyfiawnder troseddol, ar blant, ar gyflawniad academiaidd ac ar wahanol gymunedau ar draws y pedair gwlad.

Bydd yr Ymchwiliad hefyd yn adolygu ymchwil bresennol am y pandemig o bob rhan o'r byd lle bydd hyn yn helpu i ddeall parodrwydd y DU ac ymateb i'r pandemig ac yn comisiynu ei hymchwil ei hun i feysydd lle mae angen dadansoddiad academiaidd newydd. Bydd ymchwil a ystyrir gan yr Ymchwiliad yn cael ei ddatgelu yn ei drafodion lle bo'n briodol a'i gyhoeddi ar wefan yr Ymchwiliad.

Byddaf yn penodi grwpiau o arbenigwyr gwyddonol ac arbenigwyr eraill i helpu'r Ymchwiliad yn ei waith, gan ymdrin ag amrywiaeth o bynciau a safbwyntiau gwahanol. Bydd hyn yn bwysig er mwyn sicrhau bod yr Ymchwiliad yn elwa ar yr arbenigedd sydd ar gael ac yn deall yr amrediad o safbwyntiau ar agweddau gwyddonol ac economaidd allweddol y pandemig. Mae'r Ymchwiliad yn ymarfer canfod ffeithiau annibynnol. Ni fydd yn gwneud unrhyw

ragdybiaethau, ond bydd yn cael ei arwain gan y dystiolaeth. Bydd y grwpiau arbenigol yn cael y dasg o greu adroddiadau ar y cyd, y gellir eu defnyddio fel tystiolaeth, gan nodi lle maent yn cytuno ac yn anghytuno ynghylch pynciau y maent yn cael eu cyfarwyddo i gynorthwyo yn eu cylch. Mater i mi fel Cadeirydd yr Ymchwiliad fydd penderfynu faint o bwysau i'w roi arnynt.

Mae'r timau sy'n arwain ein gwaith ymchwiliol eisoes wedi nodi nifer o bynciau y byddwn yn comisiynu ymchwil arnynt ac yn ceisio cyngor arbenigol. Byddaf yn darparu rhagor o fanylion am ein hymagwedd arfaethedig at ymchwil a chyngor arbenigol drwy gydol yr Ymchwiliad. Byddwn yn casglu'r profiadau, adroddiadau, data ac ymchwil hyn i lywio gwaith ymchwiliol yr Ymchwiliad a pharatoi ar gyfer gwrandawiadau cyhoeddus.

Fel y soniais yn gynharach, mae Cylch Gorchwyl yr Ymchwiliad yn eang ac yn ymestynnol. Rydym wedi rhoi cryn ystyriaeth i'r ffordd orau i ni gasglu a chraffu ar y dystiolaeth ac yn y pen draw gall yr Ymchwiliad ddod i gasgliadau cadarn a theg.

Er mwyn mynd i'r afael â'r lluo o wahanol agweddau ar y pandemig sy'n cael eu cwmpasu gan y Cylch Gorchwyl, rwyf wedi penderfynu eu grwpio'n fodiwlau. Bydd gennyf dimau, wedi'u lleoli ledled y DU, i ymchwilio i bob un. Byddant yn casglu ac yn dadansoddi tystiolaeth, gan sicrhau bod cyfranogwyr craidd yr Ymchwiliad yn cael dogfennau ac yn gallu paratoi ar gyfer y gwrandawiadau cyhoeddus. Byddant yn gweithio'n gyfochrog yn fras. Yna byddaf yn cynnal y gwrandawiadau cyhoeddus ar gyfer pob modiwl, un ar ôl y llall.

Mae Prif Weinidog y DU wedi dweud ei fod yn dymuno penodi dau aelod panel ychwanegol i'm cynorthwyo i glywed y dystiolaeth a gwneud canfyddiadau ac argymhellion. Fodd bynnag, nid wyf am ddal y gwaith yn ôl nes iddynt gael eu penodi, felly rwyf wedi cyfarwyddo Tîm yr Ymchwiliad i symud ymlaen â pharatoi'r modiwlau.

Bydd modiwlau'n cael eu cyhoeddi a'u hagor yn olynol, a'r rhai sy'n dymuno cymryd rôl ffurfiol yn yr Ymchwiliad yn cael eu gwahodd i wneud cais i fod yn 'gyfranogwyr craidd' ar gyfer pob modiwl, yn hytrach na thrwy gydol yr Ymchwiliad yn ei gyfanrwydd. Er fy mod yn cydnabod y gall rhai unigolion, grwpiau a sefydliadau ymgeisio a dod yn gyfranogwyr craidd mewn mwy nag un modiwl, bydd rhannu gwaith yr Ymchwiliad a'u dynodi yn y modd hwn yn caniatáu imi sicrhau bod pob modiwl mor hylaw â phosibl ac yn cael ei gynnal mor effeithlon â phosibl. Rwy'n gwahodd ymgeiswyr i grwpio eu hunain ynghyd ag eraill sydd â diddordeb tebyg, lle bynnag y bo modd, i helpu i reoli'r nifer fawr bosibl o bobl a sefydliadau sy'n ceisio statws cyfranogwr craidd.

Byddaf yn agor y tri modiwl cyntaf ac yn cynnal gwrandawiadau rhagarweiniol eleni, a gwrandawiadau cyhoeddus sylweddol yn dechrau ddiwedd Gwanwyn 2023.

Bydd Modiwl 1 yn agor heddiw. Bydd yn ystyried i ba raddau y cafodd y risg o bandemig Coronafeirws ei nodi'n briodol a'i gynllunio ar ei gyfer ac a oedd y DU yn barod ar gyfer y posibilrwydd hwnnw. Bydd y modiwl yn edrych ar barodrwydd y DU ar gyfer argyfyngau sifil system gyfan, gan gynnwys adnoddau, y system rheoli risg a pharodrwydd ar gyfer pandemig. Bydd yn craffu ar benderfyniadau'r llywodraeth mewn perthynas â chynllunio ac yn ceisio nodi gwersi o ddigwyddiadau ac efelychiadau cynharach a chymariaethau rhyngwladol.

Rwy'n bwriadu cynnal y gwrandawriad rhagarweiniol cyntaf yn y modiwl hwn ym mis Medi a bydd y gwrandawriadau cyhoeddus llawn ar gyfer Modiwl 1 yn dechrau yn y gwanwyn y flwyddyn nesaf. Hefyd yn dechrau heddiw mae'r broses ymgeisio ar gyfer y rhai sy'n dymuno cael eu hystyried yn Gyfranogwyr Craidd i Fodiwl 1. Y dyddiad cau ar gyfer ceisiadau fydd 16 Awst.

Bydd Modiwl 2 yn cael ei rannu'n rhannau. Bydd y rhan gyntaf yn edrych ar lywodraethu gwleidyddol a gweinyddol craidd a gwneud penderfyniadau ar gyfer y DU. Bydd yn ymdrin ag ymateb cychwynnol y DU i bandemig Covid-19 ac yn mynd i'r afael â phenderfyniadau'r Llywodraeth ganolog, gan gynnwys perfformiad gwleidyddol a gwasanaeth sifil ac effeithiolrwydd perthnasoedd â llywodraethau'r Alban, Cymru a Gogledd Iwerddon, awdurdodau lleol a'r sectorau gwirfoddol/cymunedol. Bydd yn edrych ar y penderfyniadau a wneir ar gyfer ymyriadau nad ydynt yn rhai fferyllol (mewn geiriau eraill y cyfyngiadau a'r holl gyfyngiadau a gofynion eraill), yn ogystal â'r defnydd o arbenigedd gwyddonol, casglu a modelu data, cyfathrebu â'r llywodraeth ac iechyd y cyhoedd, gan gynnwys gwyddor ymddygiad, negeseuon a chynnal hyder a goruchwyliaeth Seneddol a rheolaeth reoleiddiol.

Ar ôl ystyried y darlun o safbwynt y DU gyfan (a hefyd Seisnig) ym Modiwl 2, bydd Modiwlau 2A, 2B a 2C yn mynd i'r afael â'r un materion trosfwaol a strategol o safbwynt yr Alban, Cymru a Gogledd Iwerddon. Bydd modiwlau 2A, 2B a 2C yn digwydd yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon yn y drefn honno.

Er bod Ymchwiliad wedi'i sefydlu yn yr Alban o dan y Fonesig Poole i edrych ar faterion sydd wedi'u datganoli i'w llywodraeth (ac mae'n dal yn bosibl y bydd ymchwiliadau'n cael eu sefydlu yng Nghymru a Gogledd Iwerddon), mae cylch gwaith fy Ymchwiliad i'r DU gyfan. O ystyried telerau Deddf Ymchwiliadau 2005 a'm Cylch Gorchwyl, mae'n anochel y bydd yn rhaid imi ystyried materion sydd wedi'u cadw'n ôl ac sydd wedi'u datganoli pan fyddant yn gorgyffwrdd. Fodd bynnag, pan fydd yr Ymchwiliad yn dychwelyd i bob un o'r gwledydd datganoledig mewn modiwlau diweddarach i fynd i'r afael â'r materion hynny nad ydynt yn cael sylw ym Modiwlau 2A, 2B a 2C, rwy'n bwriadu, mewn perthynas â materion yr Alban, gadael cymaint â phosibl o faterion datganoledig ag y bo modd i Ymchwiliad yr Alban.

Wrth gymryd y dull hwn, fy mhrif ystyriaeth yw bod yn glir i bobl ledled y DU pa Ymchwiliad sy'n gyfrifol am edrych ar faterion penodol. Mae'n rhaid imi hefyd fod yn ystyriol o'r sefydliadau a'r unigolion hynny a fydd yn cael eu galw i roi tystiolaeth, a rhoi hyder iddynt na fydd galwadau mynych am yr un deunydd gan wahanol Ymchwiliadau. Pan fydd fy Ymchwiliad yn ymchwilio i faterion sy'n ymwneud yn benodol â Chymru, yr Alban, a Gogledd Iwerddon, byddaf yn ceisio lleihau dyblygu gwaith ymchwilio, casglu tystiolaeth, ac adrodd gydag unrhyw ymchwiliadau a sefydlwyd gan lywodraethau'r gwledydd hynny.

Bydd canolfan yr Ymchwiliad ar gyfer gwrandawriadau cyhoeddus yn Llundain, ond bydd hefyd yn treulio amser yn clywed tystiolaeth am ymateb ac effaith y pandemig ym mhob un o'r pedair gwlad yn y DU.

Bydd yr Ymchwiliad yn agor Modiwl 2 ddiwedd mis Awst eleni, yn cynnal y gwrandawiadau rhagarweiniol cyntaf yn yr hydref, a bydd y gwrandawiadau cyhoeddus ar gyfer y modiwl hwn yn dechrau yn ystod Haf 2023 yn Llundain. Bydd modiwlau 2A, 2B a 2C yn cael eu cynnal wedi hynny.

Bydd Modiwl 3 yn archwilio effaith Covid, ac ymatebion y llywodraeth a chymdeithas iddo, ar systemau gofal iechyd yn gyffredinol ac ar gleifion, ysbytai a gweithwyr gofal iechyd eraill a staff. Ymhlith materion eraill, bydd yn ymchwilio i systemau a llywodraethu gofal iechyd, ysbytai, gofal sylfaenol (gan gynnwys meddygon teulu a deintyddion), yr effaith ar ôl-groniadau'r GIG a thriniaeth nad yw'n gysylltiedig â Covid, effeithiau rhaglenni brechu ar ddarpariaeth gofal iechyd a diagnosis a chymorth Covid-Hir.

Dyma'r modiwlau cyntaf yn unig y bydd yr Ymchwiliad yn ymchwilio iddynt a bydd yr Ymchwiliad yn cyhoeddi rhagor o wybodaeth am y modiwlau diweddarach yn y misoedd nesaf. Yn fras iawn, mae'r rhain yn debygol o gwmpasu materion 'system' ac 'effaith' ar draws y DU, gan gynnwys: brechlynnau, therapiwteg a thriniaeth gwrthfeiryol ar draws y DU, y sector gofal, caffael y llywodraeth a PPE, profi ac olrhain, busnes y llywodraeth ac ymatebion ariannol ledled y DU ac effaith ar sectorau busnes, anghydraddoldebau iechyd ac effaith Covid-19, addysg a phlant a phobl ifanc ac effaith Covid-19 ar wasanaethau cyhoeddus ac ar sectorau cyhoeddus eraill.

Ailadroddaf fy addewid o'r Cylch Gorchwyl y bydd anghydraddoldebau wrth ymchwilio i'r holl faterion hyn yn flaenllaw yn ymchwiliadau'r Ymchwiliad.

Gwn y bydd llawer o bobl yn meddwl tybed pa mor hir y bydd yn rhaid iddynt aros i glywed am fy nghasgliadau a'm hargymhellion. Drwy redeg yr Ymchwiliad trwy fodiwlau, byddaf yn gallu cynhyrchu adroddiadau rheolaidd. Rwy'n bwriadu sicrhau bod yr adroddiadau'n canolbwyntio ar ddadansoddiadau allweddol, canfyddiadau ac argymhellion a'u bod wedi'u hysgrifennu mewn iaith glir fel eu bod yn hawdd i'w deall i unrhyw un sy'n dymuno eu darllen.. Lle byddaf yn gwneud argymhellion i bobl neu sefydliadau, rwy'n disgwyl iddynt eu hystyried ac ymateb iddynt yn gyflym, er mwyn sicrhau bod y DU mor barod ag y gall fod i ymateb i'r pandemig nesaf ac i amddiffyn bywydau ei phobl. Bydd yr Ymchwiliad yn monitro gweithrediad yr argymhellion a wna yn ystod ei oes.

Rwyf am orffen lle y dechreuais sef nodi pwysigrwydd yr ymchwiliad hwn i'r rhai a ddioddefodd fwyaf. Yn ystod yr ymgynghoriad cyhoeddus yn gynharach eleni, pan gyfarfûm â theuluoedd a oedd wedi colli anwyliad yn ystod y pandemig, cefais fy nharo gan natur ddinistriol eu colled, a waethygyd gan effaith y cyfyngiadau a oedd ar waith ar y pryd ar eu gallu i alaru. Gwn fod eraill wedi dioddef colled sylweddol hefyd o ganlyniad i'r pandemig ac mae bywyd pob unigolyn wedi newid i ryw raddau. O'm rhan i, byddaf yn gwneud fy ngorau glas i gynnal yr Ymchwiliad mewn ffordd sy'n cydnabod y dioddefaint hwn ac yn ceisio lleihau'r cwmpas i eraill ddioddef yn yr un modd yn y dyfodol.

O ystyried ehangder fy ymchwiliadau, ni chaiff hyn ei gwblhau mor gyflym ag y gallai rhai ddymuno. Nid wyf yn ymddiheuro am hynny. Rwy'n benderfynol o sicrhau bod gan yr Ymchwiliad fynediad at y dystiolaeth sydd ei hangen arno a bod ganddo amser i ddadansoddi'r dystiolaeth honno'n iawn cyn i dystion ymddangos o fy mlaen. Byddaf yn ceisio

sicrhau bod trefn y modiwlau yn gwneud synnwyr ac yn adeiladu darlun o'r pandemig; ni fydd pawb yn cytuno â'r gorchymyn hwnnw ond bydd yn caniatáu imi edrych yn ddigon manwl ar bob mater y credaf fod angen craffu arno.

Yr Ymchwiliad hwn yw ein cyfle i fyfrio ar bopeth a ddigwyddodd yn ystod y pandemig yn y DU – yr hyn y gellir ei wella a'r hyn a wnaed yn dda – fel ein bod mewn sefyllfa well i ymdrin ag unrhyw bandemig yn y dyfodol. Mae hefyd yn gyfle i ddarparu cofnod hirhoedlog o effaith ddinistriol y pandemig ar bobl ledled y DU.

Yn olaf, bydd tîm yr Ymchwiliad a minnau'n ceisio dod o hyd i ffordd i goffáu'r rhai yr ydym wedi'u colli yn y ffordd fwyaf parchus a phriodol bosibl.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'H Hallett', with a long horizontal line underneath.

Baroness Heather Hallett
Cadeirydd Ymchwiliad Covid-19 y DU

Modiwl 1

Amlinelliad Dros Dro o'r Cwmpas

(yn amodol ar gyflwyniadau gan Gyfranogwyr Craidd a Chwnsler i'r Ymchwiliad)

Bydd y modiwl hwn yn archwilio gwytnwch a pharodrwydd y Deyrnas Unedig. A gafodd y risg o bandemig Coronafeirws ei nodi'n gywir a chynllunio ar ei gyfer? A oedd y DU yn barod ar gyfer y fath ddigwyddiad?

Bydd y modiwl yn edrych ar barodrwydd y DU ar gyfer argyfyngau sifil system gyfan, gan gynnwys adnoddau, y system rheoli risg a pharodrwydd ar gyfer pandemig. Bydd yn craffu ar benderfyniadau'r llywodraeth ac yn ceisio nodi a ddysgwyd gwersi o ddigwyddiadau ac efelychiadau cynharach ac o arferion a gweithdrefnau rhyngwladol.

Bydd y modiwl yn archwilio:

1. Nodweddion sylfaenol ac epidemioleg Coronafeirws Syndrom Anadlol Acíwt Difrifol (SARS-CoV-2) a chlefyd Coronavirus (COVID-19).
2. Mae strwythurau'r Llywodraeth a chyrrff arbenigol sy'n ymwneud â rheoli risg a chynllunio ar gyfer argyfyngau sifil, gan gynnwys gweinyddiaethau datganoledig a'u strwythurau, awdurdodau lleol a chyrrff sector preifat, newidiadau hanesyddol i strwythurau a chyrrff o'r fath yn ogystal â'r strwythurau sydd ar waith ym mis Ionawr 2020, prosesau a chydweithrediad rhyngsefydliadol.
3. Y cynllunio ar gyfer pandemig, gan gynnwys rhagolygon, adnoddau, a'r dysgu o ymarferion efelychu'r gorffennol (gan gynnwys coronafeirws, clefydau heintus canlyniad uchel newydd a rhai sy'n dod i'r amlwg ac ymarferion pandemig/epidemig fflw), y cynlluniau brys a oedd ar waith, materion bioddiogelwch sy'n berthnasol i y risg o bandemigau/epidemigau, cymariaethau rhyngwladol a hanes, a dysgu o, ymchwiliadau yn ymwneud â pholisi yn y gorffennol.
4. Gwasanaethau iechyd y cyhoedd, gan gynnwys strwythur cyrrff iechyd cyhoeddus, eu datblygiad dros amser a pharodrwydd a pharatoad yn ymarferol; capasiti iechyd y cyhoedd, adnoddau a lefelau cyllid, unrhyw effaith sy'n deillio o ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd, a'r ffordd yr oedd cyrrff perthnasol yn monitro ac yn cyfathrebu am glefydau sy'n dod i'r amlwg.
5. Cynllunio economaidd gan gyrrff perthnasol y Llywodraeth, gan gynnwys ymrwymadau capasiti a gwariant a rheolaethau effeithlonrwydd a gwrth-dwyll, yng nghyd-destun cynllunio at argyfwng.
6. Cynllunio ar gyfer pandemigau yn y dyfodol, gan gynnwys (yn fras) cyflwr parodrwydd rhyngwladol; risgiau amrywiadau newydd o Covid 19, firysau eraill sy'n peri pryder, a chlefydau o gyswllt dynol/trosoglwyddo firol ag anifeiliaid.

Protocol Cyfranogwyr Craidd

Gorffennaf 2022

Beth yw Cyfranogwr Craidd?

1. Gellir rhoi statws Cyfranogwr Craidd i unigolyn, grŵp o unigolion neu endid o dan Reol 5 o Reolau Ymchwiliad 2006.
2. Bydd y rhai a ddynodir yn Gyfranogwyr Craidd:
 - a. yn cael datgeliad electronig o dystiolaeth sy'n berthnasol i destun penodol yr Ymchwiliad y maent wedi'u dynodi felly mewn perthynas ag ef, yn ddarostyngedig i unrhyw gyfyngiadau a wneir o dan adran 19 o Ddeddf Ymchwiliadau 2005;
 - b. â'r hawl i wneud datganiadau agoriadol a chau mewn unrhyw wrandawriad;
 - c. yn cael yr hawl i awgrymu trywyddau holi i'w dilyn gan Gwnsler;
 - d. yn cael yr hawl i wneud cais i'r Ymchwiliad i ofyn cwestiynau i dystion yn ystod gwrandawriad.
3. Ni fydd angen i'r rhai sy'n bwriadu rhannu eu profiadau drwy ymarfer gwrandawrio'r Ymchwiliad gael eu dynodi'n Gyfranogwyr Craidd.

Ceisiadau am statws Cyfranogwr Craidd

4. Y Cadeirydd fydd yn penderfynu ar bob cais a dderbynnir gan yr Ymchwiliad am statws Cyfranogwr Craidd. Wrth wneud penderfyniadau ar y ceisiadau hyn bydd y Cadeirydd yn ystyried y materion a nodir yn Rheol 5 o Reolau Ymchwiliad 2006.
5. Mae Rheol 5(2) yn nodi, wrth benderfynu ar unrhyw geisiadau, bod yn rhaid i'r Cadeirydd, yn benodol, ystyried:
 - a. bod yr unigolyn wedi chwarae, neu y gallai fod wedi chwarae, rhan uniongyrchol ac arwyddocaol mewn perthynas â'r materion y mae'r ymchwiliad yn ymwneud â hwy;
 - b. bod gan yr unigolyn fuddiant sylweddol mewn agwedd bwysig ar y materion y mae'r ymchwiliad yn ymwneud â hwy; neu
 - c. gall yr unigolyn fod yn destun beirniadaeth benodol neu arwyddocaol yn ystod trafodion yr ymchwiliad neu yn yr adroddiad, neu mewn unrhyw adroddiad interim.
6. Er bod y Cadeirydd yn rhwym i ystyried y ffactorau a nodir yn Rheol 5(2), mae'n agored iddi ystyried materion perthnasol eraill. Nid oes rheidrwydd ychwaith ar y Cadeirydd i ddynodi unigolyn neu sefydliad sy'n bodloni'r meini prawf a nodir yn Rheol 5 o Reolau'r Ymchwiliad yn Gyfranogwr Craidd. Mae ganddi ddisgresiwn eang y bydd yn ei harfer yn deg ac â meddwl agored.
7. Mae cylch gorchwyl yr Ymchwiliad yn eang. Drwy gydol oes yr Ymchwiliad, bydd yr Ymchwiliad yn cyhoeddi modiwlau sy'n dod o fewn cylch gorchwyl yr Ymchwiliad. Wrth ystyried ceisiadau am statws Cyfranogwr Craidd ac, yn enwedig cysylltiadau unrhyw ymgeisydd â "materion y mae'r Ymchwiliad yn ymwneud â nhw", mae'r Cadeirydd yn debygol o ystyried sut mae unrhyw gais yn berthnasol i un o feysydd ymchwilio parhaus yr Ymchwiliad ym mhob modiwl. Ychydig iawn o bobl neu sefydliadau sydd wedi'u dynodi'n Gyfranogwyr Craidd ar gyfer yr Ymchwiliad cyfan, os o gwbl.
8. Mae'r Cadeirydd yn gwahodd yn arbennig geisiadau gan grwpiau o unigolion a sefydliadau sydd â diddordebau tebyg, yn hytrach na chan unigolion a sefydliadau. Tra, fel y nodir uchod, bydd y disgresiwn yn Rheol 5 (sy'n caniatáu i 'unigolyn' wneud cais am statws Cyfranogwr Craidd) yn cael ei arfer yn unol â geiriad y Rheol, ac yn deg ac â meddwl agored, bydd dynodi statws Cyfranogwr Craidd i grwpiau sy'n cynrychioli buddiannau mwy nac un unigolyn yn helpu i redeg yr Ymchwiliad yn deg ac yn effeithlon.

Amserlen ar gyfer ceisiadau

9. Bydd yr Ymholiad yn gwahodd ceisiadau am ddynodiad mewn perthynas â modiwlau penodol neu rannau o fodiwlau. Ceisir ceisiadau am statws Cyfranogwr Craidd fesul modiwl a chyhoeddir manylion ac amserlenni ar wefan yr Ymchwiliad.
10. Wrth wahodd ceisiadau, bydd yr Ymholiad yn gosod amserlen ar gyfer ceisiadau i bob modiwl, neu ran o fodiwl. Gofynnir i ymgeiswyr beidio â chyflwyno ceisiadau y tu allan i'r terfynau amser a roddwyd gan yr Ymchwiliad. Ni fydd yr Ymchwiliad yn ystyried ceisiadau sydd y tu allan i'r amserlenni a ddarparwyd gan yr Ymchwiliad, oni bai fod yr ymgeisydd yn rhoi esboniad derbyniol pam na chyflwynwyd ei gais o fewn yr amserlen berthnasol.
11. Lle derbynnir ceisiadau nad ydynt yn ymwneud â modiwlau y gwahoddwyd ceisiadau amdanynt, neu sy'n ymwneud â meysydd nad ydynt yn cael eu harchwilio ar hyn o bryd gan yr Ymchwiliad, gall y Cadeirydd arfer ei disgresiwn i beidio â phenderfynu ar geisiadau o'r fath. Bydd y rhai y mae eu ceisiadau yn dod o fewn y categori hwn yn cael eu hysbysu ac yn cael eu gwahodd i ailgyflwyno cais yn ddiweddarach yn ystod y cyfnod ymgeisio priodol.
12. Os bydd y Cadeirydd ar unrhyw adeg yn ystod yr Ymchwiliad o'r farn ei bod yn briodol gwneud hynny, caiff wahodd unigolion neu sefydliadau o'r fath i ddod yn Gyfranogwyr Craidd. Mater i bob unigolyn neu sefydliad fydd a yw'n dymuno cael ei ddynodi'n Gyfranogwr Craidd.
13. Ac eithrio lle mae amgylchiadau eithriadol yn berthnasol, dylid cyflwyno pob cais yn ysgrifenedig i Gyfreithiwr yr Ymchwiliad. Gall y Cadeirydd naill ai benderfynu ar geisiadau ar bapur heb wrando ar gyflwyniadau llafar neu â chyflwyniadau mewn gwrandawriad rhagarweiniol.

Cynnwys ceisiadau

14. Dylid cyflwyno ceisiadau, yn ysgrifenedig, i Gyfreithiwr yr Ymchwiliad, drwy e-bost at solicitors@coronavirus19.public-inquiry.uk.
15. Dylai ceisiadau nodi ym mha fodd y mae'r ymgeisydd yn ystyried eu bod yn bodloni'r meini prawf ar gyfer dynodi. Fel isafswm, dylai pob cais:
 - a. gadarnhau bod yr ymgeisydd yn cydsynio i gael ei ddynodi'n Gyfranogwr Craidd, os yw ei gais yn llwyddiannus;
 - b. nodi ym mha fodiwl(au) neu ran(nau) o fodiwl(au) y gwneir y cais;
 - c. nodi pa rai o'r materion yn Rheol 5(2) o Reolau'r Ymchwiliad sy'n berthnasol i'r cais a pham;
 - d. os yw'n gwneud cais fel unigolyn neu sefydliad unigol, nodi pa gamau y mae'r ymgeisydd wedi'u cymryd i ymchwilio i wneud cais mewn cysylltiad ag unigolyn neu sefydliad arall a'r canlyniad;
 - e. gadarnhau a yw'r ceisydd yn cael ei gynrychioli'n gyfreithiol neu'n dymuno cael ei gynrychioli'n gyfreithiol ac, os felly, manylion y cyfreithiwr dan sylw.
16. Mewn perthynas â phob unigolyn neu sefydliad sy'n gwneud cais am ddynodiad, ni ddylid gwneud y cais ar ddim mwy na 4 ochr o bapur A4.

Cynrychiolaeth gyfreithiol

17. Mae testun cynrychiolaeth gyfreithiol ar wahân i'r penderfyniad i ddynodi unigolyn neu sefydliad yn Gyfranogwr Craidd a rhoddir arweiniad ychwanegol i'r rhai a ddynodwyd yn Gyfranogwyr Craidd.
18. Lle bo Cyfranogwr Craidd wedi penodi cyfreithiwr cymwys i weithredu ar ei ran, bydd y Cadeirydd fel arfer yn dynodi'r cyfreithiwr hwnnw fel cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yr unigolyn hwnnw mewn perthynas ag achos yr Ymchwiliad, yn unol â Rheol 6 o Reolau'r Ymchwiliad.
19. Fodd bynnag, pan fo dau neu fwy o Gyfranogwyr Craidd yr un yn ceisio cael cynrychiolaeth gyfreithiol ac mae'r Cadeirydd yn ystyried:
 - a. bod eu diddordebau yng nghanlyniad yr Ymchwiliad yn debyg;
 - b. bod y ffeithiau y maent yn debygol o ddibynnu arnynt yn ystod yr Ymchwiliad yn debyg; a'i
 - c. bod yn deg ac yn briodol iddynt gael eu cynrychioli ar y cyd,

yn unol â Rheol 7(2) o Reolau'r Ymchwiliad, bydd y Cadeirydd yn cyfarwyddo bod y Cyfranogwyr Craidd hynny'n cael eu cynrychioli gan un cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig.

20. Pan fo'r Cadeirydd yn gwneud cyfarwyddyd o'r fath, mae'n rhaid i Gyfranogwyr Craidd gytuno i ddynodi un cynrychiolydd cyfreithiol. Os na wnânt hynny o fewn cyfnod rhesymol, bydd y Cadeirydd yn dynodi cyfreithiwr priodol y mae'n ystyried sydd â gwybodaeth a phrofiad digonol i weithredu yn y swyddogaeth honno.

Cyllid

21. Dylid gwneud ceisiadau am ddyfarnu treuliau cyfreithiol yn unol ag adran 40 o Ddeddf Ymholiadau 2005 ar ôl cael eu dynodi'n Gyfranogwr Craidd ac yn unol â'r dyddiadau cau a'r amserlen ar gyfer pob modiwl a nodir ar wefan yr Ymchwiliad. Bydd penderfyniadau ynghylch ceisiadau am ddyfarniadau o'r fath yn cael eu gwneud yn unol â Phrotocol Costau'r Ymchwiliad a phenderfyniad y Prif Weinidog o dan adran 40(4) o Ddeddf 2005, y mae'r ddau ohonynt ar gael ar wefan yr Ymchwiliad.

Protocol costau

Mawrth 2022

Cynrychiolaeth Gyfreithiol ar Draul Cyhoeddus

1. Mae'r Protocol hwn yn ymwneud â:
 - a. cheisiadau gan unigolyn sydd naill ai wedi'i ddynodi gan y Cadeirydd yn Gyfranogwr Craidd yn yr Ymchwiliad neu'n dyst unigol nad yw wedi'i ddynodi felly ('ymgeisydd'), i ddyfarniad gael ei wneud o dan adran 40(1)(b) o Ddeddf Ymchwiliadau 2005 ('y Ddeddf') mewn perthynas â threuliau sydd i'w tynnu mewn perthynas â chynrychiolaeth gyfreithiol ('treuliau cyfreithiol');; ac
 - b. yn dilyn penderfyniad i wneud dyfarniad, yr asesiad o dreuliau cyfreithiol sy'n dod yn daladwy oddi tano.
2. Bydd y Cadeirydd yn penodi Cyfranogwyr Craidd i'r Ymchwiliad a chynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig y Cyfranogwyr Craidd a/neu unrhyw dyst unigol ar gais ysgrifenedig. Cyhoeddir Protocol ar wahân mewn perthynas ag ystyried ceisiadau am statws Cyfranogwr Craidd.
3. Mae'r gweithdrefnau a nodir yn y Protocol hwn yn ddarostyngedig i'r darpariaethau a gynhwysir yn adrannau 17 a 40 o'r Ddeddf, yr Hysbysiad o Benderfyniad a wneir gan Brif Weinidog y DU o dan adran 40(4) o'r Ddeddf, a dylid eu darllen gyda hwy ('Penderfyniad y Prif Weinidog') a rheolau 19 i 34 o Reolau Ymchwiliad 2006 ('y Rheolau').

Egwyddorion Cyffredinol ynghylch ceisiadau am ddyfarniadau

4. Mae unigolyn yn gymwys i gael ei ystyried ar gyfer dyfarniad os yw:
 - a. unigolyn sy'n mynychu Gwrandawriad Cyhoeddus o'r Ymchwiliad i roi tystiolaeth neu i ddangos unrhyw ddogfen neu beth arall;neu
 - b. unigolyn sydd, ym marn y Cadeirydd, â chymaint o ddiddordeb arbennig yn nhrefodion neu ganlyniad yr Ymchwiliad i gyfiawnhau dyfarniad.
5. Wrth arfer ei phŵer i wneud dyfarniad yn ymwneud â chynrychiolaeth gyfreithiol ar draul y cyhoedd bydd y Cadeirydd yn:
 - a. gweithredu'n deg a chan roi sylw hefyd i'r angen i osgoi unrhyw gost ddiangen (boed hynny i arian cyhoeddus neu dystion neu eraill); a
 - b. sicrhau ei bod yn cydymffurfio â'r cymwysterau a'r amodau a nodir ym Mhenderfyniad y Prif Weinidog.
6. Yn amodol ar y cymwysterau a'r amodau a osodwyd arni gan y Prif Weinidog, bydd y Cadeirydd, wrth benderfynu ar gais am ddyfarniad yn ymwneud â threuliau cyfreithiol, yn cymryd i ystyriaeth:
 - a. adnoddau ariannol yr ymgeisydd, yn ddarostyngedig i baragraff 3 o Benderfyniad y Prif Weinidog; a
 - b. a yw gwneud dyfarniad er budd y cyhoedd.
7. O ystyried y meini prawf a nodir ym mharagraff 6 o'r Protocol hwn, yr ystyriaethau a nodir ym Mhenderfyniad y Prif Weinidog a'i phwerau o dan adran 17(1) o'r Ddeddf, mae'r Cadeirydd yn rhagweld y bydd dyfarniadau'n cael eu gwneud dim ond mewn achosion lle mae'n penderfynu:
 - a. bod gan yr ymgeisydd:
 - i. gysylltiad uniongyrchol â'r materion a nodir yng nghylch gorchwyl yr Ymchwiliad, a thystiolaeth i'w darparu mewn perthynas â hwy; a/neu
 - ii. ddiddordeb sylweddol mewn agwedd bwysig ar y materion a nodir yn y cylch gorchwyl hwnnw; a/neu
 - iii. gall fod yn destun beirniadaeth benodol neu sylweddol yn ystod trafodion yr Ymchwiliad neu yn yr adroddiad, neu mewn unrhyw adroddiad interim.

- b. y byddai'r ymgeisydd yn cael ei ragfarnu wrth geisio cynrychiolaeth pe bai ganddo unrhyw amheuaeth ynghylch cyllid yn dod ar gael ac nad oes unrhyw ddulliau eraill o ariannu cynrychiolaeth o'r fath, yn ddarostyngedig i baragraff 3 o Benderfyniad Prif Weinidog y DU; ac
 - c. ei bod yn deg, yn angenrheidiol, yn rhesymol ac yn gymesur gwneud dyfarniad.
8. Yn gyffredinol, felly, ni wneir dyfarniadau mewn perthynas â threuliau cyfreithiol cyrff sylweddol, neu unigolion y gellid yn rhesymol ddisgwyl i gyrff o'r fath eu talu, oni bai bod amgylchiadau arbennig sy'n cyfiawnhau galw ar arian cyhoeddus.

Y cwmpas ar gyfer cynrychiolaeth gyfreithiol yn yr Ymchwiliad ar dâl cyhoeddus

9. Pan fydd y Cadeirydd yn penderfynu gwneud dyfarniad, bydd fel arfer yn cael ei gyfyngu i gynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig sydd â rôl mewn perthynas â rhai neu bob un o'r materion canlynol:
 - a. ystyried cyfarwyddiadau cychwynnol;
 - b. cynghori'r cleient mewn perthynas â gwneud datganiad tyst a/neu ddarparu tystiolaeth fel arall i'r Ymchwiliad, yn unol ag unrhyw gais a wneir gan yr Ymchwiliad o dan Reol 9 y Rheolau;
 - c. ystyried deunydd datgelu a/neu ddeunydd sydd wedi'i gynnwys mewn Bwndel Ymchwiliad (neu unrhyw Fwndel cyfyngedig yn achos tyst unigol nad yw'n Gyfranogwr Craidd) i'r graddau y bo angen i gynrychioli buddiannau'r cleient yn briodol;
 - d. cynghori'r cleient mewn perthynas ag unrhyw lythyr rhybuddio a anfonir gan y Cadeirydd o dan reol 13 o'r Rheolau;
 - e. gwneud datganiad agoriadol, lle caniateir;
 - f. cynrychioli'r cleient yn ystod ei dystiolaeth lafar (a thystiolaeth eraill, os bydd angen);
 - g. gwneud cais i gael caniatâd i archwilio unrhyw dyst sy'n rhoi tystiolaeth lafar o dan yr amgylchiadau a bennir gan y Cadeirydd; a/neu
 - h. gwneud cyflwyniadau terfynol, lle bo angen.
10. Er mwyn rheoli ei waith yn effeithiol, bydd yr Ymchwiliad yn rhannu'r materion i'w hymchwilio yn fodiwlau.
11. Gall dyfarniadau a wneir gan y Cadeirydd o dan y Protocol hwn gael eu cyfyngu i faterion sy'n ymwneud ag un neu fwy o'r modiwlau y cyfeirir atynt ym mharagraff 10 uchod. Gall y Cadeirydd amrywio'r modiwlau fel y gwêl yn briodol. Pan fydd unrhyw amrywiad i'r modiwlau, bydd Cyfreithiwr yr Ymchwiliad yn hysbysu'r ymgeisydd o'r newid(iadau) a bydd yn nodi pa gamau, os o gwbl, y mae'n ofynnol i'r ymgeisydd eu cymryd o ganlyniad.

Ceisiadau am ddyfarniadau a'r gweithdrefnau ar gyfer cytuno ar lefel y cyllid

12. Ceisiadau am ddyfarniadau a'r gweithdrefnau ar gyfer cytuno ar lefel y cyllid
 - a. y rheswm/rhesymau pam yr ystyrir bod cynrychiolaeth gyfreithiol yn angenrheidiol;
 - b. pa fodiwl(au) Ymholiad y mae'r cais yn berthnasol iddynt, gyda rhesymau;;;
 - c. maint adnoddau ariannol yr ymgeisydd a chadarnhad nad oes unrhyw fodd arall i ariannu cynrychiolaeth o'r fath, yn amodol ar baragraff 3 o Benderfyniad y Prif Weinidog;
 - d. natur budd y cyhoedd a wasanaethir gan ddyfarniad o arian cyhoeddus (gweler rheol 21(2)(b) o'r Rheolau);
 - e. natur a swyddogaeth y gynrychiolaeth gyfreithiol y ceisir y dyfarniad ar ei chyfer;
 - f. maint a chyfansoddiad y tîm y mae cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yr ymgeisydd yn bwriadu ei ddefnyddio, gan gynnwys yr hynafedd a'r cyfraddau codi tâl fesul awr arfaethedig ar gyfer pob cyfreithiwr a rhai paragyfreithiol i'w cyflogi, yn amodol ar y cyfraddau uchaf fesul awr a bennir ym mharagraff 19 o Benderfyniad y Prif Weinidog;
 - g. lle credir bod angen cyfarwyddo cwnsler, y rhesymau dros wneud hynny, dyddiad galw'r cwnsler hwnnw a'r gyfradd fesul awr arfaethedig, yn amodol ar y cyfraddau uchaf fesul awr a bennir ym mharagraffau 17-18 o Benderfyniad y Prif Weinidog. Bydd defnydd cwnsler yn cael ei ariannu yn unig ar sail taliad am amser a dreulir ar feysydd gwaith penodol a gytunir ymlaen llaw; ni fydd yn dderbyniol cyflwyno hawliadau cyffredinol ar hyd llinellau 'ffi byr', 'gloywi' neu 'baratoi';
 - h. amcangyfrif o hyd y gynrychiolaeth gyfreithiol gydnabyddedig;
 - i. nifer yr oriau bob wythnos y rhagwelir y bydd tîm y cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yn ymwneud â gwaith yr Ymchwiliad;
 - j. nifer yr oriau bob wythnos y rhagwelir y bydd cwnsler (os caniateir hynny ar draul y cyhoedd) yn cael ei ddefnyddio ar waith yr Ymchwiliad;
 - k. faint o amser y rhagwelir y bydd yn cael ei dreulio mewn cynhadledd ar ddiwedd pob diwrnod o'r gwrandawiadau llafar; a
 - l. manylion unrhyw dreuliau eraill y gellir eu rhagweld sy'n ymwneud â chynrychiolaeth gyfreithiol.

13. Yn amodol ar y cap ar uchafswm nifer yr oriau y gall cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yr ymgeisydd eu codi, fel y darperir ym mharagraff 15 o Benderfyniad y Prif Weinidog:
 - a. bydd y cynrychiolydd yn cytuno ymlaen llaw â Chyfreithiwr yr Ymchwiliad ar y cyfraddau fesul awr a fydd yn berthnasol iddo a/neu i unrhyw gyfreithiwr cymwys arall a fydd, os bydd y Cadeirydd yn cymeradwyo'i gyfranogiad, yn cael ei benodi i'w helpu i gyflawni ei swyddogaeth; ond
 - b. lle na ellir dod i gytundeb ynghylch cyfraddau fesul awr, bydd y Cadeirydd yn pennu'r cyfraddau y mae'n eu hystyried yn briodol ar ôl derbyn sylwadau ysgrifenedig ar ran yr ymgeisydd.
14. Bydd y cyfraddau uchaf fesul awr ar gyfer teithio ac amser aros gan aelodau tîm cyfreithiol ymgeisydd yn hanner y gyfradd fesul awr y cytunwyd arni mewn perthynas â gwaith cyfreithiol yn unol â pharagraff 20 o Benderfyniad y Prif Weinidog. Mae'n rhaid cynnwys unrhyw amser teithio a/neu aros o fewn y cap ar uchafswm nifer yr oriau y gall cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yr ymgeisydd eu codi, fel y darperir ym mharagraff 15 o Benderfyniad y Prif Weinidog, ac ni fydd yn ychwanegol mewn unrhyw achos i'r cap ar oriau.
15. O dan reol 7(2) mae'n rhaid i'r Cadeirydd gyfarwyddo bod cyfranogwyr craidd yn cael eu cynrychioli gan un cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig os yw'n ystyried:
 - a. bod eu diddordebau yng nghanlyniad yr Ymchwiliad yn debyg;
 - b. bod y ffeithiau y maent yn debygol o ddibynnu arnynt yn ystod yr Ymchwiliad yn debyg; a'i
 - c. bod yn deg ac yn briodol iddynt gael eu cynrychioli ar y cyd.

Felly, lle bynnag y bo modd, ac er mwyn lleihau'r gost, anogir ymgeiswyr i gyfarwyddo cynrychiolwyr cyfreithiol cydnabyddedig sydd eisoes yn cael eu cadw gan bartïon eraill.

16. Lle bo gan Gyfreithiwr yr Ymchwiliad le i gredu y gallai buddiannau unrhyw ymgeisydd wrthdaro â buddiannau partïon eraill, bydd yn sicrhau bod y rheini sy'n ymwneud â'r gwrthdaro'n cael gwybod am wrthdaro o'r fath a bydd unrhyw arian cyhoeddus sydd ar gael ar gyfer cymorth cyfreithiol yn cael ei ddyfarnu ar y sail bod cynrychiolwyr cyfreithiol cydnabyddedig ar wahân yn cael eu cadw.

Penderfyniadau ar geisiadau gan y Cadeirydd

17. Gan ystyried darpariaethau'r Ddeddf, y Rheolau a'r darpariaethau a nodir yn y Protocol hwn, bydd y Cadeirydd yn penderfynu ar gais am ddyfarniad o fewn amser rhesymol.
18. Bydd Cyfreithiwr yr Ymchwiliad yn hysbysu'r ymgeisydd a, lle bo'n berthnasol, ei gynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig, yn ysgrifenedig o benderfyniad y Cadeirydd a, lle y gwneir dyfarniad, am delerau'r dyfarniad. Gall telerau o'r fath gynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i) y canlynol:
 - a. natur a chwmpas y gwaith sydd i'w ariannu, fel y cytunwyd ymlaen llaw â Chyfreithiwr yr Ymchwiliad; mae hyn yn debygol o fod mewn perthynas â rhai neu bob un o'r materion a nodir ym mharagraff 9 o'r Protocol hwn. Fel y nodir ym mharagraff 11 uchod, gall y dyfarniad gael ei gyfyngu i ariannu gwaith a wneir mewn perthynas ag un neu fwy o fodiwlau penodol. Fel arfer, ni fydd cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig ymgeisydd yn cael ei ad-dalu am waith ymchwiliol gan mai dyma rôl yr Ymchwiliad. Yn yr un modd, ni fydd taliad yn cael ei wneud am gael eitemau megis adroddiadau arbenigol, oni bai bod y Cyfreithiwr i'r Ymchwiliad wedi awdurdodi hynny'n flaenorol;
 - b. maint a chyfansoddiad tîm cyfreithiol y cynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig sydd i'w ddefnyddio, gan gynnwys hynafedd a nifer y cwnsler pan gytunir bod hynny'n angenrheidiol;
 - c. y cyfraddau fesul awr ar gyfer pob cwnsler, cyfreithiwr a rhai paragyfreithiol sydd i'w cyflogi;
 - d. unrhyw gapio ffioedd cyfreithiol sydd i'w gosod lle bydd timau cyfreithiol (gan gynnwys cwnsler) yn cael eu capio o ran uchafswm nifer yr oriau y gellir eu codi am unrhyw ddiwrnod gwaith neu wythnos waith, hyd yn oed pan fo nifer yr oriau a weithiwyd mewn gwirionedd yn fwy na'r uchafswm hwnnw;
 - e. na fydd taliadau dros £100 (heb gynnwys TAW) yn cael eu talu oni bai bod y Cyfreithiwr i'r Ymchwiliad wedi awdurdodi hynny ymlaen llaw. Ni thelir alldaliadau o dan £100 oni bai bod y gwariant yn rhesymol ac yn angenrheidiol a lle mae derbynebaw/anfonebau yn dystiolaeth o'r taliad y ceisir ad-daliad amdano;
 - f. bod y dyfarniad yn amodol ar yr amod mai dim ond am waith sy'n dystiolaeth briodol ac y gellir nodi ei fod wedi'i wneud mewn modd effeithlon ac effeithiol, gan osgoi dyblygu diangen a gwneud y defnydd gorau o arian cyhoeddus;
 - g. ar ba ffurf y mae biliau sy'n ymwneud â threuliau cyfreithiol i'w cyflwyno; a/neu
 - h. pa mor aml y mae biliau i'w cyflwyno.

19. Ni fydd gwariant a dynnir cyn gwneud dyfarniad fel arfer yn adenilladwy, ac eithrio lle mae Cyfreithiwr yr Ymchwiliad wedi cytuno'n benodol ymlaen llaw ar ran y Cadeirydd.
20. Bydd y Cadeirydd yn agored, naill ai i ddechrau neu ar unrhyw adeg ar ôl dyfarnu, i osod amodau ychwanegol ar y dyfarniad. Yn benodol, gall benderfynu y dylid gosod cap is mewn perthynas â threuliau cyfreithiol y gellir eu hysgwyddo ar draul y cyhoedd. Gall hyn fod yn derfyn ariannol cyffredinol ar nifer yr oriau i'w treulio ar fusnes yr Ymchwiliad.

Gweithdrefnau Bilio

21. Lle bo'r Cadeirydd wedi gwneud dyfarniad, mae'n rhaid i'r ymgeisydd y mae'r dyfarniad hwnnw wedi'i roi iddo gyflwyno biliau yn ymwneud â'u treuliau cyfreithiol i Gyfreithiwr yr Ymchwiliad bob mis. Mae biliau o'r fath i'w derbyn heb fod yn hwyrach na 7 diwrnod yn union ar ôl diwedd y mis y maent yn berthnasol iddo, a chyfrif terfynol i'w gyflwyno cyn diwedd yr Ymchwiliad.
22. Mae'n rhaid i Filiau a gyflwynir yn unol â pharagraff 21 uchod gynnwys naratif manwl sy'n cynnwys yr wybodaeth ganlynol:
 - a. dadansoddiad o nifer yr oriau a weithiwyd gan bob unigolyn ar bob diwrnod, gan nodi, ym mhob achos, fanylion y gwaith a gyflawnwyd a'r amser a dreuliwyd arno;
 - b. y cyfraddau fesul awr a godir am bob unigolyn, fel y pennir gan y Cadeirydd yn ei dyfarniad;
 - c. rhestr o'r holl alldaliadau a hawliwyd ynghyd â derbynebaw / anfonebau ategol;
 - d. lle mae gwaith wedi'i wneud gan gwmsler, manylion ffioedd cwmsler (a gefnogir gan nodiadau ffioedd a thafleuni amser wedi'u llofnodi sy'n gorfod nodi'n fanwl pa waith a wnaed, pryd, gan ba gwmsler a faint o amser a dreuliwyd).

Gweithdrefn ar gyfer asesu symiau sy'n daladwy o dan ddyfarniad

23. Wrth asesu'r swm sydd i'w ddyfarnu, bydd y Cyfreithiwr i'r Ymchwiliad yn ystyried yr holl amgylchiadau, gan gynnwys yn benodol a oedd y treuliau:
 - a. wedi u tynnu'n gymesur ac yn rhesymol;
 - b. yn swm cymesur a rhesymol; ac
 - c. yn cael ei hawlio yn unol â'r gweithdrefnau a nodir yn y Protocol hwn.
24. Bydd unrhyw waith a wneir gan gynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yr ymgeisydd sy'n ymwneud â materion y tu allan i gylch gorchwyl yr Ymchwiliad a/neu faterion y mae wedi'u nodi ar gyfer ymchwiliad, neu nad yw fel arall yn cydymffurfio â thelerau'r dyfarniad a hysbyswyd i'r ymgeisydd o dan baragraff 18 o'r Protocol hwn, yn cael ei wrthod.
25. Lle bo Cyfreithiwr yr Ymholiad yn penderfynu y dylid talu swm llawn cais ymgeisydd am dreuliau cyfreithiol, yr asesiad hwnnw hefyd yw'r asesiad terfynol.
26. Os bydd yr ymgeisydd neu ei gynrychiolydd cyfreithiol cydnabyddedig yn anghytuno ag asesiad cychwynnol Cyfreithiwr yr Ymchwiliad o fil sy'n ymwneud â'u treuliau cyfreithiol, bydd y drefn a nodir yn rheol 29 o'r Rheolau yn cael ei dilyn.

Adolygu asesiad o swm sy'n daladwy o dan ddyfarniad

27. Os bydd anghytundeb yn parhau ar ôl cwblhau'r weithdrefn a nodir yn rheol 29, mae'n rhaid i'r Cadeirydd, yn unol â rheol 31 naill ai:
 - a. gyflogi barnwr costau o Uwch Lysoedd Cymru a Lloegr drwy gyfeirio'r asesiad ynghyd â'r holl dystiolaeth a dogfennaeth berthnasol at y Barnwr Costau hwnnw; neu
 - b. ei gwneud yn ofynnol i Gyfreithiwr yr Ymchwiliad gyhoeddi asesiad terfynol o'r bil costau sy'n destun dadl.

Gwneud dyfarniad

28. Lle

- a. mae'r Cadeirydd yn penderfynu ymhellach i reol 31(1)(b) nad yw dyfarniad i'w adolygu yn unol ag is-baragraff (1)(a) o'r rheol honno; neu
- b. bod y Cyfreithiwr i'r Ymchwiliad a'r ymgeisydd yn cytuno ar swm yr asesiad ar unrhyw adeg ar ôl i'r Cadeirydd gyfeirio'r cais at y Barnwr Costau a chyn dyddiad y gwrandawriad adolygu,

bydd y Cadeirydd yn gwneud dyfarniad ac yn trefnu i dalu'r asesiad terfynol yn unol â rheol 34(1).

29. Pan fo swm y dyfarniad wedi'i adolygu gan y Barnwr Costau yn unol â rheol 31, bydd y Cadeirydd yn gwneud dyfarniad ac yn trefnu i dalu asesiad y Barnwr Costau yn unol â rheol 34(2).
30. Bydd pob taliad yn cael ei wneud yn electronig gan System Glirio Awtomataidd y Bancwyr (BACS). Er mwyn gallu talu, mae'n rhaid i filiau ddangos y manylion cyfrif banc perthnasol ar eu hwyneb.
31. Dylid anfon pob cais am ddyfarniadau a gohebiaeth yn eu cylch at Gyfreithiwr yr Ymchwiliad y mae ei fanylion wedi'u nodi isod:

Martin Smith

Cyfreithiwr i'r Ymchwiliad

E-bost: solicitors@coronavirus19.public-inquiry.uk

32. Gall methu â chydymffurfio â'r gweithdrefnau a nodir yn y Protocol hwn arwain at oedi neu wrthod talu.
33. Gall Cadeirydd a Chyfreithiwr yr Ymchwiliad amrywio cymhwysiad a thelerau'r Protocol hwn fesul achos lle bo angen er mwyn cynnal yr Ymchwiliad yn briodol, yn amodol ar ofynion Penderfyniad y Prif Weinidog.

© Hawlfraint y goron 2022

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu'n unol â thelerau'r Drwydded Llywodraeth Agored f3.0 ac eithrio lle nodir fel arall. I weld y drwydded hon, ewch i nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3

Lle rydym wedi nodi unrhyw wybodaeth sydd o dan hawlfraint trydydd parti, bydd angen i chi gael caniatâd deiliaid yr hawlfraint dan sylw.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn <https://covid19.public-inquiry.uk/>

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch y cyhoeddiad hwn at contact@covid19.public-inquiry.uk.